

DEN NORSKE KIRKE

Kirkerådet, Mellomkirkelig råd, Samisk kirkeråd

Fornyings- administrasjons- og kirkedepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Dato: 10.11.2010

Vår ref: 09/130-27 PKA

Deres ref:

Høring om presesfunksjonen i Bispemøtet i Den norske kirke

Kirkerådet viser til departementets høringsbrev av 24. september 2010 om forslag til ny ordning for presesfunksjonen i Bispemøtet i Den norske kirke.

Bispemøtet ba i januar 2009 departementet om å styrke rammebetingelsene for utøvelsen av vervet som Bispemøtets preses, bl.a. ved opprettelse av et nytt bispeembete med presesfunksjonen som hovedoppgave. Regjeringen gav i Ot. prp. nr. 34 (2008-2009) tilslutning til dette. Stortinget støttet også forslaget i Innst. O. nr. 57 (2008-2009), og ba regjeringen legge fram egen sak for Stortinget etter at kirken hadde tatt stilling til egnede modeller. Departementet ba i brev av 8.6.2009 Bispemøtet og Kirkemøtet om å uttale seg. Bispemøtet og Kirkemøtet behandlet saken høsten 2009, og gav sammenfallende råd til departementet. Meld. St. 13 (2009-2010) fulgte på vesentlige punkter ikke Bispemøtets og Kirkemøtets anbefalinger. Innst. 330 S (2009-2010) fulgte opp regjeringens forslag.

Generelt om forslaget til nytt regelverk

Kirkemøtet var i sitt vedtak KM 8/09 opptatt av at 'ledende biskop' som KM foreslo som ny betegnelse, i alt vesentlig skulle ha samme funksjoner som i dag. Kirkerådet forutsetter at opprettelsen av det nye presesembetet ikke medfører endringer i relasjoner og funksjonsfordeling mellom Bispemøtet og kirkens demokratiske struktur. Kirken ledes i fellesskap av Kirkemøtet og Bispemøtet, ved lederen i Kirkerådet og Bispemøtets preses, jf. *Reglement for representasjon på vegne av Den norske kyrkja*.

Det framlagte forslaget synes å gå ut fra at de faktiske regelendringene bør blir så få og små som mulig, og at ordningen så lang mulig utformes gjennom praktisk tilrettelegging mellom de berørte parter. Kirkerådet anser dette som et godt prinsipp. Kirkerådet gir sin tilslutning til høringsdokumentets forståelse av den foreslåtte ordningens foreløpige karakter.

Kirkerådet slutter seg i det vesentlige til departementets forslag til ordning, gitt de politiske forutsetningene etter behandlingen av Innst. 330 S (2009-2010), men har i det følgende merknader, reservasjoner og alternative forslag på noen vesentlige punkter.

Framgangsmåte ved utvelgelse av preses – en eller tre kandidater?

Kirkemøtet og Bispemøtet foreslo begge i 2009 en prosedyre hvor det etter en prosess med uttalelse av kirkelige organer, skulle fremmes forslag på en kandidat til utnevning overfor regjeringen.

I Meld. St. 13 (2009-2010) la regjeringen fram forslag om at kirkelige organer skulle framsende forslag på tre kandidater i prioritert rekkefølge for ikke å innskrenke "regjeringens reelle frihet til å vurdere hvem som skal innstilles og (...) utnevnes i embetet".

Kirkerådet har tidligere understreket det problematiske ved regjeringens forslag, og vil understreke at valget her står mellom biskoper som allerede er utnevnt av regjeringen, og at preses hittil aldri har blitt utnevnt av Kongen i statsråd. Kirkerådet vil i tillegg minne om at Norge er det eneste land i Europa hvor regjeringen utøver reell innflytelse på det endelige personvalget ved utnevning av biskoper. Regjeringens forslag framstår som unødvendig, ikke minst i lys av at stat-kirke-forliket av 10. april 2008 tar sikte på å flytte tilsettingsmyndigheten for biskoper til kirkelig organ som bispedømmeråd eller Kirkemøte som følge av grunnlovsendringer i 2012.

Kirkerådet mener fortsatt både av prinsipielle og praktiske grunner at det riktige ville være at Bispemøtet får anledning til å oversende bare én kandidat. Kirkerådet vil sterkt understreke at hvis ordningen skal bli slik det nå er foreslått fra regjeringens side, må den kirkelige prioritering av kandidatene tillegges stor vekt.

Kirkerådet har merket seg at en samlet stortingskomité i behandlingen av saken understreket at "siden preses har en funksjon som tillitsvalgt blant biskopene, er det viktig at kirkens valg veier tungt i utnevningen" (Innst. 330 S – 2009-2010).

Framgangsmåte ved utvelgelse av preses – hvilke kirkelige instanser skal uttale seg?

Departementet har foreslått en ordning hvor Bispemøtet ber Kirkerådet og representanter for tilsynsområdet om å medvirke i prosessen ved utvelgelse av ny preses. Departementet foreslår at de medvirkende instansene ikke skal avgi begrunnede uttalelser, bare avgi stemme i delvis analogi med ordningen for rådgivende avstemning ved bispeutnevninger. Fra tilsynsområdet foreslår departementet at prester og andre viglede medarbeidere samt menighetsrådene skal uttale seg, og at Nidaros bispedømmeråd også avgir stemme. Departementet har ikke lagt opp til at alle landets proster og teologiske professorer skal delta i avstemningen.

Kirkerådet viser til Bispemøtets vedtak (sak BM 23/10) hvor det heter:

"Når det gjaldt regler for nominasjon og utvelgelse, ble det reist innvendinger mot den vektforskyvning til fordel for lokale instanser som foreslås. Bispemøtet vil understreke at det nye embetet hovedsakelig vil ha oppgaver av nasjonal karakter, og at dette bør reflekteres i prosedyren for utvelgelse."

Kirkerådet slutter seg til Bispemøtets synspunkt. Den ordningen departementet foreslår, vil lett kunne få som utslag at interesser knyttet til preses funksjon som biskop for sitt lokale tilsynsområde blir tillagt urimelig vekt i forhold til preses nasjonalkirkelige funksjon. Hele hensikten med opprettelsen av det nye bispeembetet var å styrke rammebetingelsene for utøvelsen av den nasjonalkirkelige presesfunksjonen. Dette tilsier at prosedyren for utvelgelse endres i forhold til departementets forslag, slik at det gis større trygghet for at det er de nasjonalkirkelige hensyn som tillegges størst vekt i utvelgelsen av preses.

Etter Kirkerådets oppfatning kan dette oppnås på to måter: Enten a. ved at man begrenser hvilke instanser fra tilsynsområdet som deltar i prosessen, eller b. ved at man

styrker det nasjonalkirkelige elementet i avstemningen.

a. Kirkerådet går primært inn for en ordning hvor Kirkerådet og Nidaros bispedømmeråd deltar i utvelgelsen av preses, i tillegg til Bispemøtet. Kirkerådet og Bispemøtet representerer her de nasjonale kirkelige hensyn, mens Nidaros bispedømmeråd må kunne forutsettes å ivareta hensynet til tilsynsområdet.

b. Sekundært ønsker Kirkerådet at det nasjonale elementet styrkes i avstemningen, ved at alle landets bispedømmeråd deltar i avstemningen.

Uansett hvilken ordning som velges, mener Kirkerådet utvelgelsesordningen må sikre at hensynet til det nye bispeembetets vesentlig nasjonalkirkelige funksjon, tillegges avgjørende vekt.

Økonomiske og administrative konsekvenser

Kirkerådet vil understreke at hvis den nye ordningen skal bli vellykket, vil det avhenge av at ordningen gis tilstrekkelig finansiering når det angår støtteapparat og rammevilkår både i tilknytning til Nidaros bispedømmekontor og Bispemøtets sekretariat.

Preses mulighet for å forme og fylle sin rolle og funksjon når det nye embetet opprettes, forutsetter et sterkere støtteapparat i Bispemøtet når det gjelder rådgivning og tilrettelegging

Med vennlig hilsen

Jens-Petter Johnsen
Direktør

Gerd Karin Røsæg
Assisterende direktør